

Återkallelser från jobbgarantin för ungdomar

- En uppföljande granskning av återkallelser när deltagare missköter sig eller stör verksamheten

Återkallelser från jobbgarantin för ungdomar

- En uppföljande granskning av återkallelser när deltagare missköter sig eller stör verksamheten

Rapportnummer: 2026:7

Diarienummer: IAF 2026/78

Utgiven: Oktober 2026 <https://www.iaf.se>

Förord

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att anvisa arbetssökande till arbetsmarknadspolitiska program och ska återkalla anvisningen om en programdeltagare inte följer bestämmelserna för programmet. När Arbetsförmedlingen återkallar anvisningen mister deltagaren både sin plats i programmet och sin ersättning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) konstaterade i en rapport från 2024 brister i Arbetsförmedlingens regeltillämpning vid återkallelse och i valet av återkallelseorsak. IAF riktade därför kritik mot myndigheten. Arbetsförmedlingen fick också kritik för bristfälliga kommuniceringar och beslutsmotiveringar.

I den här rapporten redovisar IAF en uppföljande granskning av Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till programmet jobbgarantin för ungdomar, vilket var det program som hade störst brister enligt IAF:s tidigare rapport. I likhet med den tidigare granskningen har den här uppföljande granskningen omfattat återkallade anvisningar utifrån återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten.

Arbetsförmedlingen har fått möjlighet att faktagranska kapitel 2–6 i rapporten.

Granskningen har genomförts av Veronica Jansson, Christel Johansson och Jenny Rosell. Rapporten föredrogs av Veronica Jansson. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog Mikaela Glod, Jessica Idbrant och Carolina Stiwenius. Enhetschefen för granskningsenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 28 oktober 2026

Cathrine Carlberg
Enhetschef granskningsenheten

Veronica Jansson
Utredare

Innehåll

Sammanfattning	6
1 Slutsatser	9
1.1 Arbetsförmedlingen återkallar utan rättslig grund	9
1.2 Arbetsförmedlingen återkallar utifrån fel återkallelseorsak.....	10
1.2.1 Otydligt regelverk kan påverka likabehandlingen	11
1.3 Besluten uppfyller inte förvaltningslagens krav på motivering.....	11
1.4 Innehållet i kommuniseringarna uppfyller förvaltningslagens krav	12
1.5 Felaktigt underlag och bristfällig information fördröjde granskningen	12
1.6 Redogörelse för åtgärder	13
2 Rättsliga förutsättningar för återkallelse	14
2.1 Bestämmelser om återkallelse av anvisning till program	14
2.2 Återkallelseorsakerna är otydligt beskrivna	14
2.2.1 Programanvisningen ska återkallas vid misskötsel	15
2.2.2 Programanvisningen kan återkallas av särskilda skäl.....	15
2.3 Gränsdragningen mellan återkallelse, sanktion och utskrivning	15
3 Granskning av återkallelser	17
3.1 Vad har vi granskat?	17
3.2 En av fem återkallelser saknar rättslig grund.....	17
3.3 Fel återkallelseorsak i nästan tre av tio ärenden	19
3.4 Inte godkänd utlandsvistelse är ett vanligt skäl till återkallelse	20
3.5 Vart vänder sig arbetsförmedlarna när de behöver stöd i sina bedömningar? 21	
4 Granskning av kommuniseringar och beslutsmotiveringar	22
4.1 Vad har vi granskat?	22
4.2 Arbetsförmedlingen kommunicerar i nio av tio ärenden.....	22
4.2.1 De skriftliga kommuniseringarna är kompletta	23
4.3 Ett av tio beslut saknar motivering.....	24
5 Utvecklingen av arbetet med att återkalla programanvisningar	26
5.1 Andelen återkallelser är högst för jobbgarantin för ungdomar	26
5.2 Antalet återkallelser har ökat.....	27
5.3 Andelen återkallelser utifrån särskilda skäl har ökat inom flera program	27
5.4 Arbetsförmedlingen har genomfört flera åtgärder för att utveckla och förbättra handläggningen	29
5.5 Färre regioner och förändrat arbetssätt efter omorganisationen	29

6	Utgångspunkter för vår granskning.....	31
6.1	Varför vi genomfört granskningen	31
6.1.1	Avgränsning	32
6.2	Syfte och övergripande granskningsfråga	32
6.3	Hur granskningen genomfördes	32
6.3.1	Ärendegranskning.....	32
6.3.2	Skriftliga frågor till Arbetsförmedlingen och efterföljande möte	33
6.3.3	Statistik från IAF:s statistik- och tillsynsdatasas	33
6.3.4	Dokumentstudier och information från Arbetsförmedlingens intranät	33
6.4	Kompletterande granskning på grund av felaktigt underlag	34
	Källor	35
	Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister	36

Sammanfattning

IAF har genomfört en uppföljande granskning av Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till programmet jobbgarantin för ungdomar. Bakgrunden till granskningen är att IAF i en tidigare granskningsrapport från 2024 riktade kritik till Arbetsförmedlingen för brister i regeltillämpningen vid återkallelser av programanvisningar. Störst brister fanns i jobbgarantin för ungdomar. Den här uppföljande granskningen omfattar, i likhet med tidigare granskning, återkallade anvisningar utifrån återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten.

Fokus för granskningen har främst varit om Arbetsförmedlingen följer de förordningsstyrda reglerna för återkallelse. IAF har granskat om

- Arbetsförmedlingen följer bestämmelserna för återkallelse av anvisningar till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar.

Vi har även granskat om myndigheten följer de förvaltningsrättsliga reglerna för kommunikering och beslut, men i en begränsad omfattning.

Granskningens resultat bygger främst på en granskning av ärenden, där Arbetsförmedlingen hade fattat beslut om att återkalla programanvisningen under december 2025–februari 2026. Vi har genomfört en totalundersökning och granskat samtliga 84 ärenden. I varje ärende har vi gjort en helhetsbedömning och tagit del av händelser sex månader tillbaka i tiden, under förutsättning att deltagaren under den aktuella perioden var inskriven i programmet. Vi har i stor utsträckning utgått från den vägledning som finns i Arbetsförmedlingens handläggarstöd när vi gjort våra bedömningar. Vi har också ställt skriftliga frågor till Arbetsförmedlingen och haft ett uppföljande möte. Rapporten innehåller även beskrivande statistik över återkallelser av programanvisningar i de tre ramprogrammen.

Arbetsförmedlingen brister fortfarande i arbetet med återkallelse

Granskningen visar att det fortfarande finns brister i Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till jobbgarantin för ungdomar. Bristerna gäller rättstillämpningen vid återkallelser med återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten. Det finns också brister i besluten om återkallelse utifrån förvaltningslagens krav att de ska innehålla en motivering.

Granskningen visar på en förbättring jämfört med den tidigare granskningen. Brister kvarstår dock, men i mindre omfattning. IAF riktar därför en anmärkning mot Arbetsförmedlingen och begär återkoppling.

IAF riktar en anmärkning till Arbetsförmedlingen för att

- de återkallar anvisningar till jobbgarantin för ungdomar utan rättslig grund
- de felaktigt tillämpar återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten
- besluten om återkallelse inte uppfyller förvaltningslagens krav på motivering.

Arbetsförmedlingen ska skriftligt redogöra för vilka åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av bristerna. Redogörelsen ska skickas till IAF och Arbetsmarknadsdepartementet senast den 31 mars 2027.

Arbetsförmedlingen återkallar utan rättslig grund

IAF bedömer att 18 procent (15 av 84) av de återkallade anvisningarna saknar rättslig grund. Det beror främst på att Arbetsförmedlingen återkallar anvisningar i stället för att utreda eller vidta ytterligare åtgärder. I några ärenden bedömer IAF att Arbetsförmedlingen borde ha skickat en underrättelse om sanktion i stället för att återkalla. Det är viktigt, ur ett rättssäkerhetsperspektiv, att Arbetsförmedlingen fattar korrekta beslut. Arbetsförmedlingen har dessutom ett utredningsansvar enligt förvaltningslagen. Det innebär att myndigheten ska samla in det underlag som behövs för att fatta ett korrekt beslut.

Arbetsförmedlingen återkallar utifrån fel återkallelseorsak

Granskningen visar även att Arbetsförmedlingen tillämpar återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten felaktigt. Av de ärenden där det fanns grund för att återkalla bedömer IAF att 28 procent (19 av 68) har återkallats med fel återkallelseorsak. Arbetsförmedlingen skulle i stället ha återkallat med orsaken särskilda skäl. Grunden för återkallelsen påverkar möjligheterna för den enskilde att på nytt anvisas till programmet och få ersättning. När Arbetsförmedlingen felaktigt återkallar med orsaken missköter sig eller stör verksamheten i stället för särskilda skäl kan det även leda till felaktiga utbetalningar.

Bestämmelserna om återkallelse av anvisningar till jobbgaranti för ungdomar är otydliga. Även om Arbetsförmedlingen har tagit fram exempel i sitt handläggarstöd på situationer när de olika återkallelseorsakerna ska användas, bedömer IAF att otydligheterna i regelverket i vissa fall innebär en utmaning för arbetsförmedlarna att fatta korrekta och likvärdiga beslut.

Besluten uppfyller inte förvaltningslagens krav på motivering

IAF har också granskat om Arbetsförmedlingens beslut att återkalla anvisningar till jobbgarantin för ungdomar uppfyller förvaltningslagens krav på innehåll. Samtliga beslut innehöll en hänvisning till regelverket och information om möjligheten att begära omprövning.

Däremot bedömer IAF att det saknades en motivering i 11 procent av besluten (9 av 84). Det är viktigt, ur ett rättssäkerhetsperspektiv, att besluten är tydliga och transparenta. Det ökar förståelsen för beslutet och gör det lättare för den enskilde att avgöra om beslutet ska överklagas.

Granskningen visar i övrigt att i stort sett alla skriftliga kommunikeringar uppfyllde förvaltningslagens krav på innehåll, vilket IAF anser är positivt.

Felaktigt underlag och bristfällig information från Arbetsförmedlingen fördröjde granskningen

Arbetsförmedlingens beslut om återkallelse av programbeslut förekommer i två versioner, en intern version och en version som skickas till den enskilde. Versionerna skiljer sig åt innehållsmässigt i vissa avseenden och det varierar vilken version som arbetsförmedlarna diarieför.

IAF fick kännedom om arbetssättet efter att Arbetsförmedlingen fått allvarlig kritik från Justitieombudsmannen (JO) för myndighetens arbetssätt att vid vissa ärendetyper ta fram två olika versioner av samma beslut. För vår del innebar det att vi granskat utifrån ett delvis felaktigt underlag. För att säkerställa ett korrekt resultat genomförde vi delar av ärendegranskningen på nytt, vilket skapade merarbete både för IAF och Arbetsförmedlingen. Dessutom fördröjdes granskningen. Arbetsförmedlingen har heller inte informerat IAF om omständigheterna, vilket vi finner anmärkningsvärt.

1 Slutsatser

I det här kapitlet presenterar vi IAF:s slutsatser och bedömningar. IAF har i en tidigare rapport¹ riktat kritik mot Arbetsförmedlingen för brister i regeltillämpningen vid återkallelse inom de arbetsmarknadspolitiska ramprogrammen. I den här uppföljande granskningen har vi granskat ärenden där Arbetsförmedlingen återkallat anvisningar till jobbgarantin för ungdomar med orsaken missköter sig eller stör verksamheten. I varje ärende har vi gjort en helhetsbedömning och utgått från den vägledning som finns i Arbetsförmedlingens handläggarstöd när vi gjort våra bedömningar.

Granskningen visar att det fortfarande finns brister i Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till jobbgarantin för ungdomar. Samtidigt har Arbetsförmedlingen förbättrat arbetet inom flera områden jämfört med den tidigare granskningen. I vissa delar har vi inte kunnat göra några direkta jämförelser med tidigare granskning då metod och granskningsfrågor skiljer sig åt.

[I bilaga 1 finns IAF:s fyrgradiga skala för bedömning av allvaret i de brister vi har funnit i vår tillsyn och granskning.](#)

1.1 Arbetsförmedlingen återkallar utan rättslig grund

IAF bedömde i den tidigare granskningen att Arbetsförmedlingen återkallade programanvisningar utan rättslig grund. Den här granskningen visar att Arbetsförmedlingen fortfarande återkallar anvisningar till jobbgarantin för ungdomar utan rättslig grund. Det beror främst på att myndigheten återkallar anvisningar i stället för att utreda eller vidta ytterligare åtgärder.

Myndigheter har ett utredningsansvar enligt förvaltningslagen². Det innebär en skyldighet att samla in det underlag som behövs för ett korrekt beslut. Vår granskning visar att det finns ärenden där Arbetsförmedlingen fattat beslut om att återkalla en programanvisning utan att ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att utreda ärendet.

Granskningen visar också att Arbetsförmedlingen har vissa svårigheter att tillämpa parallella bestämmelser om återkallelse och sanktion. I några ärenden bedömde vi att Arbetsförmedlingen borde ha skickat en underrättelse om sanktion i stället för att återkalla anvisningen till programmet.

¹ IAF 2024:1 Arbetsförmedlingens återkallanden av anvisningar till program.

² 23 § förvaltningslag (2017:900).

När en anvisning återkallas utan rättslig grund innebär det att programdeltagaren på felaktiga grunder både förlorar rätten att delta i programmet och sin ersättning. Det är viktigt utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv att Arbetsförmedlingen har tillräckligt underlag som grund för beslutet. När Arbetsförmedlingen återkallar en anvisning i stället för att besluta om sanktion kan det även medföra att den enskilde förlorar sin ersättning under en längre period.

Jämfört med IAF:s tidigare granskning har dock andelen felaktiga återkallelser av anvisningar till jobbgarantin för ungdomar minskat, vilket är positivt. En förklaring kan vara att Arbetsförmedlingen har vidtagit åtgärder, bland annat kompetensutveckling, för att förbättra handläggningen. Arbetsförmedlingen har också uppdaterat och förtydligat handläggarstödet. Samtidigt bör det påpekas att bristerna fortfarande kvarstår, om än i mindre omfattning.

IAF riktar en anmärkning till Arbetsförmedlingen för att

- de återkallar anvisningar till jobbgarantin för ungdomar utan rättslig grund.

1.2 Arbetsförmedlingen återkallar utifrån fel återkallelseorsak

I den tidigare granskningen bedömde IAF att Arbetsförmedlingen felaktigt tillämpade återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten.

Återkallelseorsaken borde i stället ha varit särskilda skäl. Den här granskningen visar att bristen kvarstår. Arbetsförmedlingen återkallar fortfarande anvisningar till jobbgarantin för ungdomar med fel återkallelseorsak, men i betydligt mindre omfattning.

Val av fel återkallelseorsak kan leda till att programdeltagare inte behandlas lika i liknande situationer. Återkallelseorsaken påverkar möjligheterna för den enskilde att på nytt anvisas till programmet och få ersättning. Om anvisningen återkallas på grund av misskötsel kan den enskilde, under vissa förutsättningar, få en ny anvisning. Om anvisningen återkallas på grund av särskilda skäl finns det däremot ingen rätt till en ny anvisning. Då måste den enskilde i stället kvalificera sig på nytt till jobbgarantin för ungdomar innan Arbetsförmedlingen kan göra en ny anvisning. Om Arbetsförmedlingen felaktigt återkallar på grund av misskötsel i stället för särskilda skäl finns det också en risk för felaktiga utbetalningar. Det är därför viktigt att Arbetsförmedlingen återkallar anvisningen till programmet med rätt återkallelseorsak.

IAF riktar en anmärkning till Arbetsförmedlingen för att

- de felaktigt tillämpar återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten.

1.2.1 Otydligt regelverk kan påverka likabehandlingen

I regelverket framgår att en anvisning till jobbgarantin för ungdomar ska återkallas om den som har anvisats missköter sig eller stör verksamheten, eller om det i övrigt finns särskilda skäl. Utöver detta finns ingen närmare beskrivning av återkallelseorsakerna eller vad som skiljer dem åt. Det finns inte heller några förarbeten att luta sig mot, och rättspraxis är sparsam. Även om Arbetsförmedlingen har tagit fram exempel i sitt handläggarstöd på situationer när de olika återkallelseorsakerna ska användas, bedömer IAF att otydligheterna i regelverket innebär en utmaning för arbetsförmedlarna att i vissa fall fatta korrekta och likvärdiga beslut.

Arbetsförmedlingen har dock beslutat om ett rättsligt ställningstagande som tydliggör att inte godkänd utlandsvistelse ska leda till att programanvisningen återkallas på grund av misskötsamhet. IAF bedömer att ställningstagandet kan ha bidragit till fler korrekta återkallelser med orsaken missköter sig eller stör verksamheten, jämfört med den tidigare granskningen.

IAF bedömer också att det rättsliga ställningstagandet kan bidra till en mer likvärdig handläggning av återkallelser vid olovlig utlandsvistelse. Samtidigt kan vi konstatera att omständigheterna kan se mycket olika ut och att det är viktigt att Arbetsförmedlingen gör en helhetsbedömning i varje enskilt fall.

1.3 Besluten uppfyller inte förvaltningslagens krav på motivering

IAF har granskat om Arbetsförmedlingens beslut om återkallelser till jobbgarantin för ungdomar uppfyller förvaltningslagens krav på innehåll. Vi har undersökt om besluten om återkallelse på grund av misskötsel innehåller en motivering, hänvisning till regelverk och information om hur den enskilde begär omprövning. Samtliga beslut innehöll en hänvisning till regelverket och information om möjligheten att begära omprövning, vilket IAF anser är positivt. Däremot visar granskningen att det finns brister i Arbetsförmedlingens beslut utifrån förvaltningslagens krav på motivering.

Det är viktigt att beslutet innehåller en tydlig motivering och de omständigheter som ligger till grund för beslutet. Det ökar den enskildas förståelse och gör det lättare att avgöra om beslutet ska överklagas. Tydliga och transparenta beslut är viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Justitieombudsmannen har också kritiserat Arbetsförmedlingen för bristfälliga beslutsmotiveringar³.

³ Se till exempel Justitieombudsmannens protokoll dnr 3691-2025 och beslut dnr 6955-2024, 5533-2025 och 7439-2025.

IAF riktar en anmärkning till Arbetsförmedlingen för att

- besluten om återkallelse inte uppfyller förvaltningslagens krav på motivering.

1.4 Innehållet i kommunikeringarna uppfyller förvaltningslagens krav

Granskningen visar att Arbetsförmedlingen kommunicerar med den enskilde i 9 av 10 fall innan beslut om återkallelse av anvisning till jobbgarantin för ungdomar. I de flesta fall var kommunikeringen skriftlig. I de fall Arbetsförmedlingen inte har kommunicerat med den enskilde har IAF inte tagit ställning till om det har varit uppenbart obehövligt.

Granskningen visar också att i stort sett alla skriftliga kommunikeringar var kompletta och uppfyllde förvaltningslagens krav, vilket IAF bedömer är positivt. Kommunikeringarna innehöll uppgifter av betydelse för beslutet samt information om möjligheten att yttra sig inom en angiven tid.

1.5 Felaktigt underlag och bristfällig information fördröjde granskningen

Efter att Arbetsförmedlingen fått allvarlig kritik från JO fick IAF kännedom om att Arbetsförmedlingens beslut om återkallelse av programanvisningar förekommer i två versioner, en intern version och en version som skickas till den enskilde. Efter att ha ställt klagande frågor till Arbetsförmedlingen fick vi bekräftat att det varierar vilken version av besluten som arbetsförmedlarna diarieför och att beslutsversionerna skiljer sig åt i vissa avseenden. Det innebär att vi hade granskat utifrån ett delvis felaktigt underlag. För att säkerställa ett korrekt resultat behövde vi genomföra delar av ärendegranskningen på nytt och därmed blev granskningen försenad.

Arbetsförmedlingen har fått allvarlig kritik från Justitieombudsmannen (JO) för sitt arbetssätt att i vissa ärendetyper ta fram två olika versioner av samma beslut. Med anledning av att JO gjort en fördjupad granskning har IAF valt att i den här granskningen inte gå närmare in på bristerna i Arbetsförmedlingens arbetssätt med två olika versioner av beslut om återkallelse. Vi kan dock konstatera att Arbetsförmedlingens arbetssätt har inneburit att vi i vår granskning har tagit del av felaktigt underlag, vilket skapat merarbete både för IAF och Arbetsförmedlingen. Det har även fördröjt granskningen. Arbetsförmedlingen har heller inte informerat IAF om omständigheterna, vilket vi finner anmärkningsvärt.

1.6 Redogörelse för åtgärder

Som ett led i IAF:s uppföljning ska Arbetsförmedlingen skriftligt redogöra för vilka åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av följande brister:

- att Arbetsförmedlingen återkallar anvisningar till jobbgarantin för ungdomar utan rättslig grund
- att Arbetsförmedlingen felaktigt tillämpar återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten
- att Arbetsförmedlingens beslut om återkallelse inte uppfyller förvaltningslagens krav på motivering.

Redogörelsen ska skickas till IAF och Arbetsmarknadsdepartementet senast den 31 mars 2027.

2 Rättsliga förutsättningar för återkallelse

I det här kapitlet beskriver vi de rättsliga förutsättningarna för arbetet med återkallelse av programanvisningar. Kapitlet innehåller dels bestämmelserna om återkallelse, dels den vägledning som finns i Arbetsförmedlingens handläggarstöd. Vi beskriver även Arbetsförmedlingens rättsliga ställningstagande om återkallelse vid utlandsvistelse som inte blivit godkänd. Kapitlet innehåller också information om parallella bestämmelser som kräver gränsdragning i förhållande till bestämmelserna om återkallelse.

2.1 Bestämmelser om återkallelse av anvisning till program

Om en programdeltagare inte följer bestämmelserna när de deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska Arbetsförmedlingen återkalla anvisningen till programmet. För deltagare i jobbgarantin för ungdomar finns det två rättsliga grunder för när anvisningen till programmet ska återkallas – om deltagaren missköter sig eller stör verksamheten eller om det i övrigt finns särskilda skäl.⁴ Återkallelsen innebär att programdeltagaren både mister sin plats i programmet och sin ersättning. Möjligheten för den enskilde att på nytt bli anvisad till programmet efter återkallelsen skiljer sig åt beroende på orsaken till återkallelsen. Om programdeltagaren misskött sig eller stört verksamheten är det möjligt att få en ny anvisning om Arbetsförmedlingen bedömer att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Det gäller under förutsättning att den enskilde efter återkallelsen varit inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under 45 dagar där aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning skulle ha lämnats. Dessutom måste den enskilde ha anmält sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen inom 60 dagar från återkallelsen. Om anvisningen återkallats på grund av särskilda skäl finns det däremot inte någon rätt till en ny anvisning. Då krävs i stället att den enskilde på nytt kvalificerar sig till jobbgarantin för ungdomar innan en ny anvisning kan ske.⁵

2.2 Återkallelseorsakerna är otydligt beskrivna

I förordningen finns ingen närmare beskrivning av återkallelseorsakerna missköter sig eller stör verksamheten och särskilda skäl. Det finns inte heller några förarbeten att luta sig mot, och rättspraxis är sparsam. Som stöd för att välja rätt

⁴ 12 § förordning (2007:813) jobbgaranti för ungdomar.

⁵ 13 § förordning (2007:813) jobbgaranti för ungdomar.

återkallelseorsak har Arbetsförmedlingen tagit fram exempel i myndighetens handläggarstöd.

2.2.1 Programanvisningen ska återkallas vid misskötsel

Arbetsförmedlingen skriver i handläggarstödet att skäl för återkallelse enligt grunden missköter sig eller stör verksamheten är när en programdeltagare stör verksamheten på ett sätt som inte kan leda till en sanktion. Det kan handla om att deltagaren genom sitt agerande försvårar deltagandet i programmet. Exempel på en sådan misskötsel är att inte följa regler eller uppträda hotfull och aggressivt.

Ett annat exempel på misskötsel är en utlandsvistelse som inte har godkänts. Det gäller oavsett hur länge utlandsvistelsen pågår och oavsett om deltagaren faktiskt deltar i aktiviteter. Arbetsförmedlingen har beslutat om ett rättsligt ställningstagande som tydliggör att inte godkänd utlandsvistelse ska leda till att programanvisningen återkallas på grund av misskötsamhet. Arbetsförmedlingen menar att deltagarens beteende inte är förenligt med programmets syfte och att hen därigenom misskött sitt deltagande i programmet.⁶

2.2.2 Programanvisningen kan återkallas av särskilda skäl

I Arbetsförmedlingens handläggarstöd framgår att särskilda skäl omfattar omständigheter som motiverar att beslutet om deltagande i programmet återkallas, när ingen annan återkallelsegrund eller utskrivningsorsak är tillämplig. Ett exempel är när deltagaren inte kan tillgodogöra sig programmet, till exempel när flera olika aktiviteter har prövats utan resultat. Det kan också handla om att deltagaren motarbetar syftet genom upprepad frånvaro vid flera tillfällen över tid, och frånvaron är så omfattande att programmets syfte inte kan uppnås. Ett annat exempel är när en deltagare inte deltar i programmet och frånvaron blir så långvarig att programmets syfte inte kan förväntas uppnås.⁷

2.3 Gränsdragningen mellan återkallelse, sanktion och utskrivning

Det finns parallella bestämmelser om återkallelse, sanktion och utskrivning. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen utgår från rätt bestämmelse när myndigheten gör

⁶ Arbetsförmedlingens rättsliga ställningstagande Utlandsvistelse under tid i program Af-2024/0079 2487.

⁷ Arbetsförmedlingens handläggarstöd *Jobbgarantin för ungdomar*, version 27, AF-2025/0108 6563.

bedömningar. I Arbetsförmedlingens handläggarstöd framgår att om det finns grund för sanktion vid en händelse ska den hanteras inom sanktionssystemet.⁸

Sanktionsbestämmelserna innebär att programdeltagare som får aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning⁹ kan få en sanktion om deltagaren missköter sig, förlänger eller orsakar sin arbetslöshet. Beroende på orsaken, och om det sker vid upprepade tillfällen, får programdeltagaren antingen en varning eller en avstängning från rätten till ersättning i 1, 5, 10 eller 45 ersättningsdagar. Exempel på situationer som omfattas av sanktionsbestämmelserna är att programdeltagaren utan godtagbara skäl inte besöker eller tar kontakt med Arbetsförmedlingen vid en bestämd tidpunkt, eller att deltagaren inte deltar i en insats, aktivitet eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom programmet.

Arbetsförmedlingen ska även i vissa fall skriva ut en deltagare från programmet. Grund för utskrivning från jobbgarantin för ungdomar är bland annat arbete på heltid, studier på heltid, föräldraledighet med föräldrapenning eller sjukfrånvaro på heltid. En programdeltagare som skrivits ut ur programmet har i flera fall möjlighet att under vissa förutsättningar återinskrivas i programmet.¹⁰

⁸ Arbetsförmedlingens handläggarstöd *Jobbgarantin för ungdomar*, version 27, AF-2025/0108 6563.

⁹ Undantag gäller för etableringsersättning som lämnas för deltagande i kartläggning och medverkan till upprättandet av en individuell handlingsplan.

¹⁰ 11 § förordning (2007:813) jobbgaranti för ungdomar.

3 Granskning av återkallelser

I det här kapitlet beskriver vi resultaten från ärendegranskningen av återkallelser inom programmet jobbgarantin för ungdomar. I kapitlet redogör vi för om återkallelserna har en rättslig grund och om Arbetsförmedlingen tillämpar rätt återkallelseorsak. Vi ger även exempel på omständigheter där vi bedömde att Arbetsförmedlingen borde ha hanterat ärendet annorlunda.

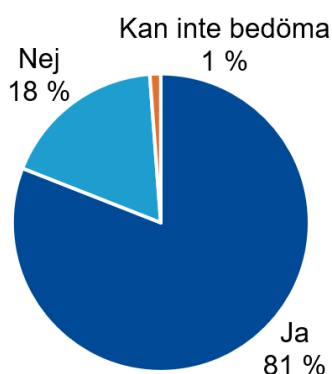
3.1 Vad har vi granskat?

IAF har tidigare kritiserat Arbetsförmedlingen för att myndigheten återkallade anvisningar utan rättslig grund och för att de felaktigt tillämpade återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten. Vi har följt upp Arbetsförmedlingens arbete med återkallelser i det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar. Vi har granskat om återkallelser av anvisningar till programmet har rättslig grund och om Arbetsförmedlingen tillämpar återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten korrekt. I varje ärende har vi gjort en helhetsbedömning och tagit del av händelser sex månader tillbaka i tiden, under förutsättning att deltagaren under den aktuella perioden var inskriven i programmet. Vi har i stor utsträckning utgått från den vägledning som finns i Arbetsförmedlingens handläggarstöd när vi gjort våra bedömningar.

3.2 En av fem återkallelser saknar rättslig grund

I ärendegranskningen undersökte vi om det fanns rättslig grund för att återkalla anvisningen till programmet, oavsett om rätt återkallelseorsak hade tillämpats. Vi bedömde att det fanns grund för att återkalla i 68 av 84 ärenden (81 procent). I ett ärende kunde vi inte göra en bedömning utifrån informationen som fanns i ärendet. Vi bedömde att 15 ärenden (18 procent) saknade rättslig grund för återkallelse.

Figur 1: Fanns det grund för återkallelse (misskötsel eller särskilda skäl)?

Källa: IAF:s ärendegranskning.

Av de 15 ärenden där återkallelsen saknade rättslig grund skulle fyra i stället ha hanterats utifrån sanktionsreglerna. Ärendena avser situationer där deltagaren inte deltagit i bokade möten med Arbetsförmedlingen eller inte deltagit i insats inom programmet. I samtliga fall har Arbetsförmedlingen återkallat anvisningen till programmet i stället för att skicka en underrättelse om sanktion.

Exempel på ärenden där IAF bedömde att händelsen borde lett till sanktion:

- Deltagaren uteblir från två bokade möten. Efter andra uteblivna mötet återkallar Arbetsförmedlingen anvisningen till programmet i stället för att skicka en underrättelse om sanktion.
- Deltagaren uteblir från start av insatsen ”Steg till arbete”. Leverantören försöker kontakta deltagaren under cirka en vecka, men deltagaren är inte nåbar. Arbetsförmedlingen skickar ingen underrättelse om sanktion, utan återkallar i stället anvisningen till programmet.

I likhet med bestämmelserna för återkallelse av programanvisningar, utgår bestämmelserna om sanktion i vissa fall från begreppet misskötsel. Så är det till exempel när en deltagare inte deltagit i bokade möten med Arbetsförmedlingen. Att inte delta i insats, aktivitet eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom programmet sågs också som misskötsel enligt sanktionsreglerna fram till och med juni 2026.¹¹ Enligt Arbetsförmedlingen upplever arbetsförmedlarna att det är svårt att tillämpa parallella förordningar som båda reglerar misskötsel inom programanvisningen.¹²

I 11 av de 15 ärenden där återkallelsen saknade rättslig grund bedömde vi att Arbetsförmedlingen skulle ha vidtagit andra åtgärder. I ärendena var det varken

¹¹ Förändringar i Förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser från och med 1 juni 2026 innebär att företelsen ”inte delta i insats, aktivitet eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom programmet” ses som att man förlänger tiden i arbetslöshet enligt 6 kap. 3 §.

¹² Arbetsförmedlingens svar på skriftliga frågor, maj 2026.

aktuellt att återkalla, underrätta om sanktion eller skriva ut deltagaren från programmet. I stället handlade det om att det fanns behov av ytterligare åtgärder eller utredning från Arbetsförmedlingens sida. I några ärenden bedömde vi att Arbetsförmedlingen till exempel borde ha bokat ett obligatoriskt möte med deltagaren i syfte att göra en fortsatt planering alternativt utreda om det fanns skäl för att återkalla anvisningen till programmet utifrån särskilda skäl. I flera ärenden kunde vi konstatera att Arbetsförmedlingen inte hade haft kontakt med deltagaren under flera månader, upp till ett halvår.

Gemensamt för deltagarna i samtliga ärenden var att de hade fått sanktioner för misskötsel enligt sanktionsreglerna. Vi bedömde att misskötseln inte var av den art att det var korrekt att återkalla programanvisningen utifrån misskötsel. Vi ansåg heller inte att underlaget var tillräckligt för att återkalla utifrån särskilda skäl.

Det fanns inga ärenden där Arbetsförmedlingen skulle ha skrivit ut deltagaren från programmet i stället för att återkalla programanvisningen.

Exempel på ärenden där IAF bedömde att Arbetsförmedlingen borde ha vidtagit andra åtgärder

- Deltagaren har inte aktivitetsrapporterat på fyra månader. Arbetsförmedlingen försöker kontakta deltagaren spontant via telefon och mejl vid två tillfällen, men deltagaren är inte nåbar. Två månader senare återkallar Arbetsförmedlingen anvisningen. Deltagaren kontaktar kundtjänst under kommunikeringstiden, som lovar att kontakta lokalkontoret. Enligt dokumentationen i ärendet tog arbetsförmedlaren ingen kontakt med deltagaren. IAF bedömer att Arbetsförmedlingen borde ha kontaktat deltagaren, t.ex. bokat ett obligatoriskt möte.
- Arbetsförmedlingen har inte haft kontakt med deltagaren på ett halvår. Arbetsförmedlingen kallar därefter till planeringssamtal. Deltagaren svarar inte när Arbetsförmedlingen ringer. De kallar då till ett nytt planeringssamtal. Denna gång är det upptaget när Arbetsförmedlingen ringer. Arbetsförmedlingen återkallar därefter anvisningen till programmet. IAF bedömer att Arbetsförmedlingen borde ha gjort ytterligare försök att kontakta deltagaren innan de återkallade av anvisningen till programmet.

3.3 Fel återkallelseorsak i nästan tre av tio ärenden

IAF har granskat återkallelser av orsaken missköter sig eller stör verksamheten. Vi har bland annat granskat om Arbetsförmedlingen har återkallat med rätt återkallelseorsak.

Av de 68 ärenden där det fanns grund för att återkalla bedömde vi att 49 ärenden (72 procent) hade återkallats med rätt återkallelseorsak. I 19 ärenden (28 procent) borde återkallelsen i stället ha gjorts med orsaken särskilda skäl.

28 %

Återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten var felaktig i 28 procent av fallen.

I de ärenden där vi bedömde att återkallelsen av anvisningen till programmet i stället borde ha gjorts med orsaken särskilda skäl handlade det i flera fall om att deltagaren motarbetade syftet med programmet genom upprepade frånvaro och att deltagaren inte var nåbar. I flera fall handlade det också om att deltagaren var frånvarande under en längre tid och att programmets syfte inte kunde uppnås. Det handlade även om att deltagaren inte kunde tillgodogöra sig programmet.

Exempel på återkallelser där IAF bedömde att orsaken borde ha varit särskilda skäl i stället för missköter sig eller stör verksamheten

- Arbetsförmedlingen har inte haft kontakt med deltagaren sedan hen skrevs in i programmet några månader tidigare. Deltagaren har uteblivit från två obligatoriska planeringssamtal. Hen har heller inte aktivitetsrapporterat.
- Deltagaren har under flera månader mycket hög sjukfrånvaro från sin aktivitet. Därefter beslutas om en ny aktivitet. Deltagaren uteblev från första uppstartsmötet och har därefter inte varit nåbar, trots kontaktförsök både från Arbetsförmedlingen och leverantören.

Arbetsförmedlingen uppger att bestämmelserna om återkallelse av programanvisningar är vagt uttryckta, vilket är en utmaning. Ofta krävs en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Bestämmelsernas utformning ställer även höga krav på kompetens hos de handläggare som hanterar ärendena, enligt Arbetsförmedlingen.¹³

3.4 Inte godkänd utlandsvistelse är ett vanligt skäl till återkallelse

Ungefär hälften av de 84 ärendena i ärendegranskningen handlade om att deltagaren olovligen hade åkt, eller skulle åka, utomlands. Inte godkända utlandsvistelser har vi bedömt som misskötsel, i enlighet med Arbetsförmedlingens handläggarstöd och rättsliga ställningstagande. Vi har gjort den bedömningen oavsett utlandsvistelsens längd eller övriga omständigheter. Samtidigt kan vi konstatera att situationerna skiljer sig åt avsevärt. I vissa fall handlar det om kortare utlandsvistelser där Arbetsförmedlingen får kännedom om vistelsen i efterhand eller redan innan resan. I andra fall befinner sig deltagaren utomlands under en längre tid innan Arbetsförmedlingen får kännedom om detta. Vi såg att Arbetsförmedlingen i vissa fall hade försökt kontakta deltagaren och att hen inte hade deltagit i bokade möten

¹³ Arbetsförmedlingens svar på skriftliga frågor, maj 2026.

eller insatser. I de fallen liknar omständigheterna i övrigt situationer där återkallelse på grund av särskilda skäl kan vara aktuellt.

3.5 Vart vänder sig arbetsförmedlarna när de behöver stöd i sina bedömningar?

För att få stöd i samband med bedömning och beslut om återkallelse i enskilda ärenden kunde arbetsförmedlarna tidigare vända sig till enheten Rådgivning. Enheten ansvarade för rådgivning och stöd till Arbetsförmedlingens medarbetare om tolkning och tillämpning av de bestämmelser som styr den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I dag finns inte enheten Rådgivning kvar.

I IAF:s tidigare granskning framkom att anvisning till ramprogrammen var ett stort frågeområde för dem och att de varje dag fick frågor om det. Frågorna handlade bland annat om misskötsel vid olovlig utlandsvistelse och gränsdragningen mellan sanktion och återkallelse. De fick även frågor om val av rätt återkallelseorsak.¹⁴

Vid oklarheter i tillämpning av regelverk ska arbetsförmedlarna i dag följa en framtagen rutin ”Stöd vid svåra ärenden”, som finns publicerad på intranätet. Enligt rutinen ska arbetsförmedlarna i första hand ta hjälp av handläggarstöd och andra styrande eller vägledande dokument, eller ta hjälp av en kollega. Handläggarna ska i andra hand lyfta frågan med närmaste chef eller utsedda processtödjare¹⁵. Om frågan inte går att lösa på region- eller avdelningsnivå kan frågan skickas vidare till sakkunniga på myndigheten, som i sin tur kan skicka en fråga till rättsavdelningen programjuridik.¹⁶

¹⁴ IAF 2024:1 Arbetsförmedlingens återkallande av anvisningar till program.

¹⁵ Processtödjare finns inom både verksamhetsområde Inledande stöd och verksamhetsområde Samordnat stöd. Processtödjare är arbetsförmedlare med extra kompetens.

¹⁶ Arbetsförmedlingens svar på skriftliga frågor, maj 2026 och minnesanteckningar från efterföljande möte maj 2026.

4 Granskning av kommuniseringar och beslutsmotiveringar

Kapitlet innehåller resultaten från ärendegranskningen där vi har undersökt om Arbetsförmedlingen uppfyller förvaltningslagens krav vid kommunisering och beslut. Vi redogör för om Arbetsförmedlingen kommunicerar den enskilde innan beslut om återkallelse och om kommuniseringar och beslut uppfyller förvaltningslagens krav på innehåll.

4.1 Vad har vi granskat?

IAF har tidigare kritiserat Arbetsförmedlingen för bristfälliga kommuniseringar och beslutsmotiveringar. I ärendegranskningen har vi följt upp Arbetsförmedlingens arbete med kommuniseringar och beslut om återkallelse inom jobbgarantin för ungdomar. Fokus har varit att granska om kommuniseringarna och besluten uppfyller förvaltningslagens krav på innehåll. Vi har också undersökt om Arbetsförmedlingen kommunicerar den enskilde innan beslut.

Metod och granskningsfrågor som vi har utgått från i ärendegranskningen skiljer sig till viss del åt jämfört med IAF:s tidigare granskning. Vi kommer därför inte att kunna göra direkta jämförelser med tidigare granskningsresultat.

4.2 Arbetsförmedlingen kommunicerar i nio av tio ärenden

Innan en myndighet fattar ett beslut i ett ärende ska den, om det inte är uppenbart obehövligt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske.¹⁷

Arbetsförmedlingen skriver i sin handbok ”Förvaltningsrätt och handläggning av ärenden” att det är lämpligast att kommunisering i ärenden sker skriftligt eftersom det då inte råder några oklarheter om vilken information som faktiskt har skickats till den enskilde. Av handboken framgår också att det inte finns något formellt hinder för att kommuniseringen sker muntligt, men det bör bara väljas om uppgifterna är så enkla att den enskilde lätt kan förstå innebörden av dem. Handläggaren måste då säkerställa att parten kan ta till sig och förstå de uppgifter som hen tar del av.

¹⁷ 25 § förvaltningslag (2017:900).

Handläggaren måste även dokumentera i en anteckning vilka uppgifter som har lämnats och vilka synpunkter den enskilde fört fram.¹⁸

När det gäller begreppet uppenbart obehövt framgår det av förarbetena till förvaltningslagen att det ska tolkas snävt. Det måste stå klart för myndigheten att åtgärden att underrätta och ge parten tillfälle att yttra sig inte kan tillföra något i det aktuella ärendet. Ett exempel kan vara fullt bifall i ett ansökningsärende där det inte finns någon motpart. Det framgår även att det i många fall också kan vara uppenbart obehövt att kommunicera uppgifter som har lämnats av parten själv.¹⁹

Vi har genom ärendegranskning undersökt om Arbetsförmedlingen kommunicerar med den enskilde innan myndigheten fattar beslut om att återkalla anvisningen. Ärendegranskningen visar att det i 90 procent av de 84 ärendena fanns antingen en skriftlig eller muntlig kommunikering. Oftast skedde kommunikeringen skriftligt, vilket var fallet i 74 av de 76 ärenden där det skett en kommunikering.

90 %

Arbetsförmedlingen har kommunicerat inför beslut om återkallelse i nio av tio ärenden.

I åtta ärenden (10 procent) bedömde vi att det saknades en kommunikering. Alla ärenden utom ett handlade om olovlig utlandsvistelse. I samtliga ärenden hade Arbetsförmedlingen haft kontakt med den sökande via e-post, telefon eller möte. Men utifrån dokumentationen ansåg vi inte att kontakten kunde betraktas som en kommunikering enligt förvaltningslagen.

I den här granskningen har vi inte tagit ställning till om det var uppenbart obehövt att kommunicera i de ärenden som saknade en kommunikering. Av Arbetsförmedlingens intranätssida ”Handlägga” framgår dock att om en programdeltagare är utomlands utan att ha beviljats uppehåll i deltagandet finns det anledning att skicka ett kommunikeringsbrev.²⁰

4.2.1 De skriftliga kommunikeringarna är kompletta

Vi har också undersökt om de skriftliga kommunikeringarna är kompletta enligt förvaltningslagens krav och innehåller

- uppgifter som har betydelse för beslutet
- information om möjligheten att yttra sig inom en viss angiven tid.

¹⁸ Arbetsförmedlings handbok Förvaltningsrätt och handläggning av ärenden, AFHB 2/2025. Version 2.0.

¹⁹ Prop. 2016/17:180, sidan 311

²⁰ Arbetsförmedlingens intranät, 2026-08-20.

Av de 74 ärenden där Arbetsförmedlingen kommunicerade skriftligt bedömde vi att kommunikeringen var fullständig i 73 ärenden (99 procent).

4.3 Ett av tio beslut saknar motivering

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.²¹ Det ska helt enkelt framgå varför ett beslut har fattats. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till²². I ett grundbeslut ska det i stället framgå hur parten begär omprövning av beslutet²³.

Motiveringsskyldigheten innebär att myndigheten måste ange de skäl som ligger till grund för beslutet. Kravet att motiveringen ska vara klargörande betyder att den som berörs ska kunna förstå hur myndigheten har resonerat i ärendet. Att myndigheten på ett öppet, enkelt och tydligt sätt förklarar hur man har kommit fram till beslutet är ofta avgörande för att den enskilde ska kunna förstå beslutet. Myndigheternas skyldighet att motivera sina beslut syftar till att säkerställa grundläggande rättssäkerhetskrav för enskilda.²⁴

Myndigheten ska dessutom ange vilka bestämmelser beslutet grundar sig på. Vid behov ska myndigheten också kort förklara innehållet i bestämmelserna. Det hjälper den enskilde att förstå beslutet och visar att myndigheten har tillämpat rätt regler.²⁵

Vi har granskat om Arbetsförmedlingens beslut uppfyller förvaltningslagens krav och innehåller

- en motivering
- hänvisning till regelverk
- information om hur den enskilde begär omprövning.

11 % Ett av tio beslut saknar motivering.

²¹ 32 § och 33§ förvaltningslag (2017:900).

²² 32 § och 33§ förvaltningslag (2017:900).

²³ JO 2010/11 s. 463

²⁴ Prop 2016/17:180 sid 188, 194 och 320.

²⁵ Prop 2016/17:180 sid 188, 194.

Av de 84 ärenden som ingick i ärendegranskningen bedömde vi att 75 ärenden (89 %) innehöll beslut som uppfyllde förvaltningslagens krav på innehåll. I 9 ärenden (11 %) saknade besluten en motivering.

Exempel på beslutsmotiveringar som IAF bedömde inte var tillräckliga

- ”Inte svarat på kommunikering och är inte nåbar”
- ”Återkallelse efter kommunikering”

I den här granskningen har vi undersökt om besluten innehöll en motivering. Vi har inte tagit ställning till om motiveringarna var tillräckligt tydliga utifrån regelverkets krav. Vi såg däremot att flera beslut var mycket kortfattat formulerade. I några beslut framgick det till exempel endast att personen varit/skulle åka utomlands. Andra exempel på kortfattade motiveringar är ”deltar inte i aktivitet är inte nåbar” och ”ej kontaktbar och visar inte aktiv arbetssökning genom aktivitetsrapportering”.

Alla beslut innehöll en hänvisning till regelverket. Samtidigt kunde vi se att flera beslut innehöll två olika hänvisningar. Dels en hänvisning till bestämmelserna om återkallelse enligt förordning (2007:813) om jobbgarantin för ungdomar, dels en hänvisning till bestämmelserna om återkallelse enligt förordning (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin.

Samtliga beslut innehöll information om möjligheten att begära omprövning.

5 Utvecklingen av arbetet med att återkalla programanvisningar

I det här kapitlet beskriver vi hur Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla programanvisningar har utvecklats sedan IAF:s förra granskning. Med hjälp av data från IAF:s statistik- och tillsynsdatasas har vi bland annat undersökt hur många återkallelser Arbetsförmedlingen gjorde år 2025 för de tre ramprogrammen. Vi har också tagit fram statistik för år 2022-2025 över antalet återkallelser och andelen återkallelseorsaker. Kapitlet innehåller även en beskrivning av vilka åtgärder som Arbetsförmedlingen genomfört för att förbättra handläggningen de senaste åren. Vi beskriver också kort den omorganisation Arbetsförmedlingen genomfört av förmedlingsverksamheten eftersom den påverkar arbetet med att återkalla programanvisningar.

5.1 Andelen återkallelser är högst för jobbgarantin för ungdomar

Arbetsförmedlingen återkallade totalt 18 877 anvisningar till de tre ramprogrammen 2025, se tabell 1. Flest återkallelser gjordes inom jobb- och utvecklingsgarantin. Totalt gjordes fler återkallelser för män än för kvinnor. Inom etableringsprogrammet gjordes däremot fler återkallelser för kvinnor än för män.

I tabell 1 visas även antal återkallelser per 100 programdeltagare, vilket är ett mått som underlättar jämförelser mellan program och kön eftersom det tar hänsyn till att antalet programdeltagare skiljer sig åt mellan grupperna. Antalet återkallelser per 100 deltagare är högst för jobbgarantin för ungdomar där det uppgår till 10,0. Antalet är nästan lika högt för jobb- och utvecklingsgarantin (9,4), medan det är klart lägre för etableringsprogrammet (3,0). I etableringsprogrammet och jobbgarantin för ungdomar är antalet återkallelser per 100 deltagare ungefär lika högt för män och kvinnor. I jobb- och utvecklingsgarantin är antalet däremot högre för män än för kvinnor.

Tabell 1: Antal återkallelser totalt och antal återkallelser per 100 programdeltagare 2025.

Program	Kvinnor		Män		Båda könen	
	Antal	Antal per 100 deltagare	Antal	Antal per 100 deltagare	Antal	Antal per 100 deltagare
Etableringsprogrammet	370	3,1	170	3,0	540	3,0
Jobb- och utvecklingsgarantin	7 131	8,9	8 004	9,8	15 135	9,4
Jobbgarantin för ungdomar	1 285	10,0	1 917	9,9	3 202	10,0
Totalsumma	8 786	8,7	10 091	9,8	18 877	9,3

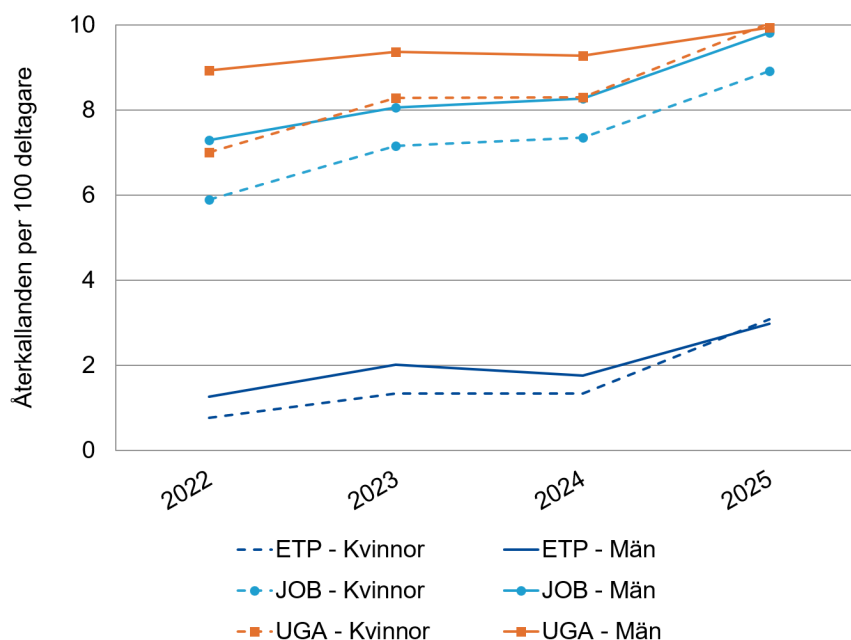
Källa: IAF:s statistik och tillsynsdatasas.

5.2 Antalet återkallelser har ökat

Antalet återkallelser per 100 programdeltagare har ökat inom alla tre programmen under de senaste åren, se figur 2. Inom jobbgarantin för ungdomar har antalet återkallelser per 100 programdeltagare ökat tydligt för kvinnor medan ökningstakten inte varit lika kraftig för män. Tidigare låg antalet återkallelser per 100 programdeltagare för män på en högre nivå, men 2025 ligger antalet återkallelser per 100 programdeltagare på samma nivå för kvinnor som för män.

Inom jobb- och utvecklingsgarantin har utvecklingen varit ganska likartad för kvinnor som för män. För etableringsprogrammet har antalet återkallelser per 100 programdeltagare ökat i något snabbare takt för kvinnor, framför allt mellan år 2024 och 2025, vilket gör att antalet år 2025 är ungefär detsamma för kvinnor som för män.

Figur 2: Återkallelser per 100 programdeltagare 2022–2025, per program och kön.

Källa: IAF:s statistik och tillsynsdatas.

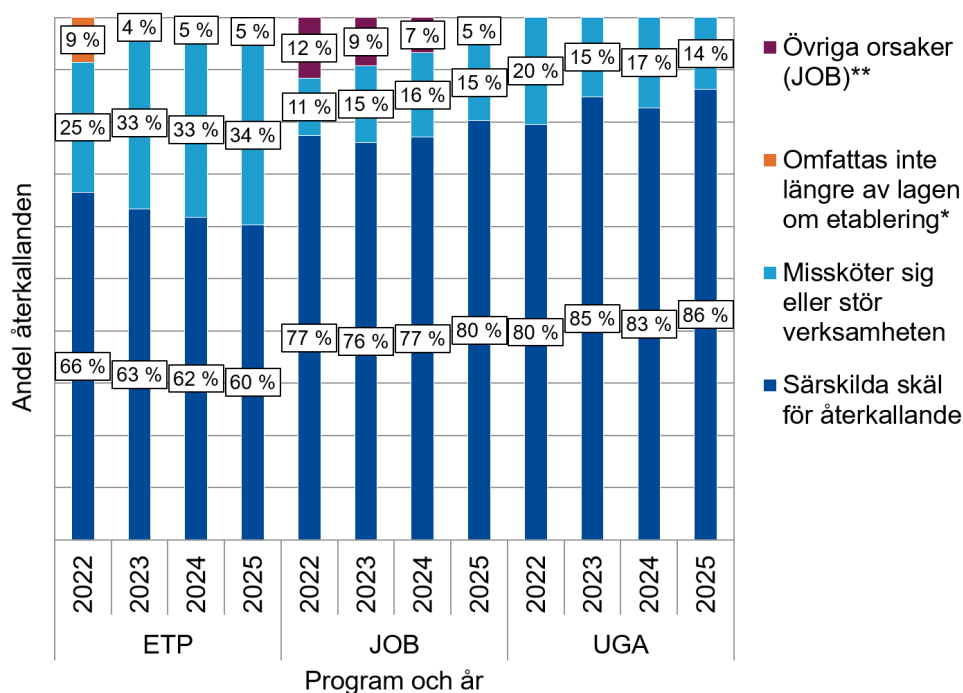
5.3 Andelen återkallelser utifrån särskilda skäl har ökat inom flera program

Vi har även tagit fram statistik över återkallelser fördelat på samtliga återkallelseorsaker inom de tre ramprogrammen. Återkallelseorsakerna missköter sig eller stör verksamheten och särskilda skäl finns i bestämmelserna för alla tre ramprogrammen. Därutöver finns det återkallelseorsaker som endast förekommer för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som förbrukat sina 450 ersättningsdagar.

Det finns även en återkallelseorsak som endast förekommer inom etableringsprogrammet.

Fördelningen mellan återkallelseorsakerna har förändrats på olika sätt i de tre programmen mellan år 2022 och 2025. När det gäller jobbgarantin för ungdomar har utvecklingen under perioden gått mot en högre andel särskilda skäl och en lägre andel återkallelser på grund av misskötsel. I jobb- och utvecklingsgarantin har andelen återkallelser på grund av misskötsel ökat medan andelen med övriga orsaker minskat. Andelen återkallelser av orsaken särskilda skäl är däremot relativt oförändrad. För etableringsprogrammet har den tydligaste förändringen skett efter 2022. Andelen återkallelser på grund av misskötsel har ökat samtidigt som andelen som inte längre omfattas av lagen om etablering har minskat.

Figur 3: Återkallelser inom etableringsprogrammet (ETP), jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) och jobbgarantin för ungdomar (UGA) 2022–2025, andel per återkallelseorsak.

* Förekommer endast inom etableringsprogrammet.

** Förekommer endast för programdeltagare inom jobb- och utvecklingsgarantin som har förbrukat 450 ersättningsdagar.

Källa: IAF:s statistik och tillsynsdatabas.

För etableringsprogrammet finns det år 2025 skillnader mellan könen avseende hur återkallelseorsakerna är fördelade. Män har i högre utsträckning än kvinnor fått en återkallelse på grund av särskilda skäl medan kvinnor i högre utsträckning fått en återkallelse på grund av misskötsel. Inom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar är fördelningen av de olika återkallelseorsakerna ungefär desamma för kvinnor som för män.

5.4 Arbetsförmedlingen har genomfört flera åtgärder för att utveckla och förbättra handläggningen

Sedan IAF:s förra granskning av de tre ramprogrammen har Arbetsförmedlingen genomfört flera åtgärder för att utveckla och förbättra handläggningen av återkallelse av programanvisningar. Myndighetens rättsavdelning upprättade i slutet av 2023 en ny intranätssida där det bland annat finns information om hur man kommunicerar och skriver beslutsmotiveringar. Där finns också konkreta exempel på olika scenarier för återkallelse, som ska ge praktiskt stöd i handläggningen.²⁶

I slutet av 2022 tog Arbetsförmedlingen på nationell nivå fram ett utbildningspaket för jobbgarantin för ungdomar. Utbildningen handlade om återkallelse av anvisningar och ny anvisning. Under 2022 och 2023 genomförde några regioner kompetensutvecklingsinsatser inom området. En region genomförde också en utbildning om korrekta utbetalningar under 2025, där återkallelse av programanvisning ingick. Inga ytterligare kompetensutvecklingsinsatser med fokus på återkallelse av programanvisningar har genomförts.²⁷

Arbetsförmedlingen har även uppdaterat handläggarstöden och kompletterat dem med exempel på när ett ärende ska återkallas på grund av misskötsel eller särskilda skäl. Syftet var att tydliggöra när respektive skäl ska användas. Numera finns också en hänvisning till handläggarstödet Ersättning till deltagare i program, där det framgår när man ska skicka en underrättelse om sanktion. Arbetsförmedlingen har också beslutat om ett rättsligt ställningstagande som tydliggör att inte godkänd utlandsvistelse ska leda till att programanvisningen återkallas på grund av misskötsamhet.²⁸

Under 2023 genomförde Arbetsförmedlingen även en intern granskning av återkallelser inom jobb och utvecklingsgarantin. Därefter, under 2024 och 2025, har två regioner genomfört egna granskningar av återkallelser inom jobb- och utvecklingsgarantin. Inga interna granskningar har genomförts hos övriga regioner eller på nationell nivå.²⁹

5.5 Färre regioner och förändrat arbetssätt efter omorganisationen

Sedan IAF:s förra granskning, och efter vår granskningsperiod, har Arbetsförmedlingen också genomfört en omorganisation av

²⁶ Arbetsförmedlingens yttrande Af 2024/0011 4089, 2024-09-24.

²⁷ Arbetsförmedlingens skriftliga svar, maj 2026.

²⁸ Arbetsförmedlingens yttrande Af 2024/0011 4089, 2024-09-24.

²⁹ Arbetsförmedlingens skriftliga svar, maj 2026.

förmedlingsverksamheten. Omorganisationen genomfördes den 1 mars 2026. I stället för verksamhetsområde Direkt och verksamhetsområde Lokal Arbetsmarknad finns nu verksamhetsområde Inledande stöd och verksamhetsområde Samordnat stöd. En förändring i den nya organisationen är att både Inledande stöd och Samordnat stöd kommer att handlägga ärenden om återkallelse. Tidigare var det huvudsakligen verksamhetsområde Lokal Arbetsmarknad, med tillhörande sex regioner, som hanterade återkallelse av programanvisningar.

Ytterligare en förändring med omorganisationen är att de tidigare sex regionerna nu har blivit fyra³⁰. Tidigare hade regionerna olika arbetssätt, där några regioner hade koncentrerat arbetet med återkallelser. IAF:s förra granskning visade att regioner som bland annat hade koncentrerat handläggningen av återkallelser generellt hade en högre andel korrekt hanterade ärenden. Det tidigare arbetssättet med koncentrerad handläggning av återkallelser finns inte längre kvar.

Enligt Arbetsförmedlingen behövs resurserna och kompetensen i stället ute på de lokala arbetsförmedlingsenheterna. Samtliga enheter ska hantera arbetsuppgiften och det ska utgöra en naturlig del av det löpande arbetet. Från och med 2027 kommer Arbetsförmedlingen även att införa arbetslag som består av olika kompetenser. Arbetslagen ska kunna sköta arbetssökandes hela ärende, det vill säga från att bedöma och besluta om anvisning till program till att programanvisningen avslutas. Enligt Arbetsförmedlingen pågår det ett arbete att säkerställa att förmågan att hantera återkallelse av program finns i alla enheter. Lärdomar och goda exempel från tidigare arbetssätt med beslutskoncentration förs nu vidare till enheterna genom att integreras i arbetslagen.³¹

³⁰ Region Mitt har slagits ihop med region Nord och region Öst med region Stockholm Gotland.

³¹ Arbetsförmedlingens skriftliga svar, maj 2026 och minnesanteckningar från möte, maj 2026.

6 Utgångspunkter för vår granskning

I det här kapitlet beskriver vi utgångspunkterna för vår granskning av Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till det arbetsmarknadspolitiska ramprogrammet jobbgarantin för ungdomar. Inledningsvis beskriver vi kort bakgrunden till granskningen. Därefter redogör vi för granskningens syfte och övergripande fråga. Vi beskriver slutligen vilka metoder som vi använt oss av och varför vår granskning blev fördröjd.

6.1 Varför vi genomfört granskningen

IAF har i en tidigare rapport³² riktat kritik mot Arbetsförmedlingen för att myndigheten har återkallat anvisningar utan rättslig grund. I stället borde Arbetsförmedlingen ha skrivit ut deltagaren ur programmet eller skickat en underrättelse om sanktion. Arbetsförmedlingen fick även kritik för att myndigheten felaktigt tillämpade återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten samt för bristfälliga beslutsmotiveringar och kommuniceringar.

IAF:s tidigare granskning omfattade alla återkallade anvisningar med orsaken missköter sig eller stör verksamheten. Granskningen avsåg beslut om återkallelser som fattades under det fjärde kvartalet 2022 inom de arbetsmarknadspolitiska programmen etableringsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar.

Granskningen visade att det fanns betydande skillnader i hur stora bristerna i regeltillämpningen var mellan de tre ramprogrammen som ingick i granskningen. Det var en betydligt högre andel deltagare i jobbgarantin för ungdomar och i etableringsprogrammet som fått sin anvisning återkallad utan rättslig grund eller utifrån fel återkallelseorsak i jämförelse med de som deltog i jobb- och utvecklingsgarantin. Störst brister fanns det i jobbgarantin för ungdomar. IAF bedömde att det saknades grund för att återkalla anvisningen i 49 procent av ärendena. I ärenden där det fanns grund för att återkalla anvisningen hade Arbetsförmedlingen valt fel återkallelseorsak i 95 procent av ärendena, enligt IAF:s bedömning.

Mot bakgrund av bristerna i den tidigare granskningen har IAF genomfört en uppföljande granskning av Arbetsförmedlingens arbete med att återkalla anvisningar till jobbgarantin för ungdomar. Vi har granskat återkallelser med orsaken missköter sig eller stör verksamheten.

³² IAF 2024:1 Arbetsförmedlingens återkallande av anvisning till program.

6.1.1 Avgränsning

IAF fann i den tidigare granskningen att resultaten skilde sig tydligt mellan Arbetsförmedlingens sex geografiska regioner. Organiseringen av återkallelsearbetet och regionernas kompetensutvecklingsinsatser verkade ha betydelse för om återkallelserna handlades korrekt. Regioner som hade koncentrerat handläggningen och genomfört kompetensutvecklingsinsatser hade generellt en högre andel korrekt hanterade ärenden.

Arbetsförmedlingen genomförde en omorganisation av förmedlingsverksamheten den 1 mars 2026. De tidigare sex regionerna har nu blivit fyra. Därför har vi valt att inte följa upp resultaten på regionnivå.

6.2 Syfte och övergripande granskningsfråga

Syftet med granskningen har varit att undersöka hur myndighetens arbete med återkallelser fungerar i dag och om Arbetsförmedlingen återkallar anvisningar korrekt. Granskningen har främst fokuserat på om Arbetsförmedlingen följer de förordningsstyrda reglerna för återkallelseorsaken missköter sig eller stör verksamheten. Vi har också granskat om myndigheten uppfyller de förvaltningsrättsliga reglerna om kommunikering och beslut, men i begränsad omfattning.

Vi har utgått från följande övergripande fråga i granskningen.

- Följer Arbetsförmedlingen bestämmelserna för återkallelse av anvisningar till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar?

6.3 Hur granskningen genomfördes

För att genomföra granskningen har vi använt följande metoder:

- ärendegranskning
- skriftliga frågor till Arbetsförmedlingen med ett efterföljande möte
- statistik från IAF:s statistik och tillsynsdatabas
- dokumentstudier och information från Arbetsförmedlingens intranät.

6.3.1 Ärendegranskning

Vi har granskat enskilda ärenden för att bedöma om Arbetsförmedlingen följer bestämmelserna när myndigheten återkallar en anvisning till jobbgarantin för

ungdomar. Målpopulationen för ärendegranskningen är återkallade anvisningar med orsaken missköter sig eller stör verksamheten, där beslutet om att återkalla anvisningen fattades under perioden december 2025–februari 2026 inom jobbgarantin för ungdomar. Vi har genomfört en totalundersökning, vilket innebär att vi har granskat samtliga 84 ärenden.³³ Vi har tagit del av kommuniseringar och beslut som diarieförts hos Arbetsförmedlingen. I några fall fanns inte underlaget i diariet, vilket medförde att vi fick begära att ta del av handlingarna i efterhand. Vi har även tagit del av daganteckningar i Arbetsförmedlingens systemstöd AIS samt skickade underrättelser.

Eftersom vi har granskat återkallelser med orsaken missköter sig eller stör verksamheten, som utgör en mindre andel av alla återkallelser inom jobbgarantin för ungdomar, kan resultaten inte generaliseras till Arbetsförmedlingens samtliga återkallelser.

6.3.2 Skriftliga frågor till Arbetsförmedlingen och efterföljande möte

För att få information om hur Arbetsförmedlingen arbetar med återkallelser i dag, hur de organiserat arbetet samt vilka åtgärder de vidtagit sedan IAF:s tidigare rapport³⁴ har vi ställt skriftliga frågor till Arbetsförmedlingens huvudkontor.

För att få möjlighet att ställa följdfrågor och få klargörande svar har vi även haft ett efterföljande möte med Arbetsförmedlingen.

6.3.3 Statistik från IAF:s statistik- och tillsynsdatas

Rapporten innehåller även beskrivande statistik som vi hämtat från IAF:s statistik- och tillsynsdatas. Statistiken avser arbetssökande som fått sin anvisning återkallad och deltagit i något av de arbetsmarknadspolitiska ramprogrammen jobbgarantin för ungdomar, jobb- och utvecklingsgarantin eller etableringsprogrammet. Vi har tagit fram statistik för det senaste året, men även för hela perioden 2022–2025 för att ha möjlighet att se om det skett någon förändring över tid av återkallelseorsaker inom de tre ramprogrammen. Vi har också undersökt skillnader mellan kvinnor och män för att se om utvecklingen över tid skiljer sig åt.

6.3.4 Dokumentstudier och information från Arbetsförmedlingens intranät

Vi har tagit del av Arbetsförmedlingens handläggarstöd som rör jobbgarantin för ungdomar samt Arbetsförmedlingens rättsliga ställningstagande som avser

³³ Målpopulationen var totalt 86 ärenden men två ärenden var bortfall.

³⁴ IAF 2024:1 Arbetsförmedlingens återkallande av anvisningar till program.

utlandsvistelse under tid i program. Vi har också tagit del av information om återkallelse av arbetsmarknadspolitiska program på Arbetsförmedlingens intranät. Därutöver har vi även tagit del av Arbetsförmedlingens handbok ”Förvaltningsrätt och handläggning av ärenden”, som finns på myndighetens intranät.

6.4 Kompletterande granskning på grund av felaktigt underlag

På grund av felaktigt underlag från Arbetsförmedlingen behövde vi genomföra delar av ärendegranskningen på nytt. Den kompletterande ärendegranskningen omfattade innehållet i Arbetsförmedlingens beslut om återkallelse av anvisningar till jobbgarantin för ungdomar. Anledningen var att vi i efterhand fick kännedom om att vi i ärendegranskningen hade fått tillgång till ett delvis felaktigt underlag.

I ett beslut från JO i juni 2026³⁵ framkommer att beslut som Arbetsförmedlingen fattar i systemstödet AIS förekommer i två versioner. En intern version som registreras i systemstödet och en version som expedieras till den enskilde. Det arbetssättet används till exempel vid beslut om återkallelse avseende arbetsmarknadspolitiska program. Det framgår även att det kan finnas skillnader i innehållet mellan de båda beslutsversionerna.

Med anledning av informationen i JO:s beslut skickade IAF klargörande frågor till Arbetsförmedlingen. I Arbetsförmedlingens svar från september 2026 framgår att diarieföringen av ett beslut om återkallelse görs manuellt av en arbetsförmedlare. I vissa fall diarieförs Arbetsförmedlingens interna version och i andra fall diarieförs arbetssökandes exemplar. Det framgår även att det finns skillnader mellan de två olika beslutsversionerna. En skillnad som beskrivs är att den interna beslutsversionen saknar rubrik om gällande bestämmelser och det framgår inte av beslutet i övrigt vilka bestämmelser som tillämpats för beslutet.³⁶

En del i vår ärendegranskning var att undersöka om besluten uppfyller förvaltningslagens krav på innehåll. Vi tog del av diarieförda beslut och undersökte bland annat om besluten innehöll en hänvisning till regelverket. För att säkerställa ett korrekt resultat, behövde vi därför genomföra delar av ärendegranskningen på nytt. I den kompletterande granskningen begärde vi att få ta del av den externa beslutsversionen, som skickats till programdeltagaren.

³⁵ Justitieombudsmannens beslut 2026-06-25, Arbetsförmedlingen får mycket allvarlig kritik för myndighetens arbetssätt att vi vissa ärendetyper ta fram två olika versioner av samma beslut, dnr 7439-2025.

³⁶ Arbetsförmedlingens svar på klargörande frågor, september 2006.

Källor

Författningar

Förvaltningslag (2017:900).

Förordning (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

Förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Offentligt tryck

Proposition 2016/17:180, Ny förvaltningslag.

Andra publikationer

IAF 2024:1 Arbetsförmedlingens återkallanden av anvisningar till program.

Övrigt

Arbetsförmedlingens handbok, Förvaltningsrätt och handläggning av ärenden, AFHB 2/2025, Version 2.0.

Arbetsförmedlingens handläggarstöd, *Jobbgarantin för ungdomar*, version 27, AF-2025/0108 6563.

Arbetsförmedlingens intranätssida, Handlägga.

Arbetsförmedlingens svar på skriftliga frågor, 2026-05-15.

Arbetsförmedlingens svar på klargörande frågor, 2026-09-02.

Arbetsförmedlingens rättsliga ställningstagande, Utlandsvistelse under tid i program, Af 2024/0079 2487.

Arbetsförmedlingens yttrande Af 2024/0011 4089, 2024-09-24.

Justitieombudsmannens (JO) protokoll, *Inspektion av Arbetsförmedlingen, verksamhetsområde Lokal arbetsmarknad, Region Stockholm Gotland, den 14 och 15 maj 2025*, dnr 3691-2025.

JO beslut, *Arbetsförmedlingen kritiseras för bristande utformning och motivering av ett beslut om avregistrering*, dnr 6955-2024.

JO beslut, *Arbetsförmedlingen får allvarlig kritik bl.a. för att myndighetens möjligheter att motivera sina beslut fortfarande hindras av bristande systemstöd*, dnr 5533-2025.

JO beslut, *Arbetsförmedlingen får mycket allvarlig kritik för myndighetens arbetssätt att i vissa ärendetyper ta fram två olika versioner av samma beslut*, dnr 7439-2025.

Minnesanteckningar från möte med Arbetsförmedlingen, 2026-05-21.

Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister

När vi genom vår tillsyn och granskning har funnit brister i tillämpningen av regelverket eller i den övriga verksamheten, ska vi påtala bristerna till den aktör vi har granskat. För att tydliggöra denna återkoppling och för att underlätta för aktören att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna, bedömer vi allvaret i bristerna utifrån nedanstående fyrgradiga skala.

1. **Påpekande**

IAF påpekar en brist, när bristen inte har fått några eller endast små konsekvenser.

2. **Anmärkning**

IAF riktar en anmärkning mot den aktör vi har granskat när bristen är av liten omfattning eller mindre allvarlig art.

3. **Kritik**

IAF riktar kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller när bristen är allvarlig men mindre omfattande.

4. **Allvarlig kritik**

IAF riktar allvarlig kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är av större omfattning eller avser allvarligare avsteg från gällande regelverk, eller av sådan art att den riskerar att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.

Vi är IAF

IAF är en myndighet som har till uppgift att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Vi granskar a-kassorna och Arbetsförmedlingens uppdrag inom arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar också hur Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan arbetar med sanktioner för personer som får aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

Vi utför vårt uppdrag genom att:

- granska, påtala brister och göra uppföljningar
- följa och driva utvecklingen inom arbetslöshetsförsäkringens område
- förvalta uppgifter om arbetslöshetsförsäkringen.

Vi sprider kunskap om hur arbetslöshetsförsäkringen, aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen fungerar genom att publicera rapporter och föra dialog med a-kassorna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

På IAF arbetar cirka 70 personer och myndigheten är placerad i Katrineholm.

Våra rapporter finns publicerade på vår webbplats www.iaf.se.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm
Telefon: 0150- 48 70 00
E-post: iaf@iaf.se

